

стр. 3—37 и И. А. Влашић: „Развој космичког права 1957—65 — достигнућа и проблеми”, II део, стр. 365—405), које представљају доктринарне прилоге рабене веома систематично, оба дела Годишњака, од којих је први посвећен ваздухопловном а други космичком праву, садрже следећа поглавља: I Доктрина, II Преглед права у појединим државама, III Међународни уговори, IV Међународне организације, V Невладине организације, VI Законодавство појединих држава, VII Одлуке (ова глава не постоји у делу о космичком праву) и VII Библиографија.

У вези са првим делом Годишњака треба истаћи посебно неколико коментара о унутрашњем законодавству и међународним уговорима Аустралије, Југославије, Канаде, Пољске и скандинавских земаља. Не мање корисним треба сматрати приказ рада међународних, општих и регионалних организација, као и приказ рада невладиних организација. У делу који је посвећен одлукама донетим у пракси, материја је подељена према критеријуму да ли су у питању одлуке донете од стране судских органа, или су то акти административних органа. Посебну вредност другог дела Годишњака представља приказ националних законодавстава (белешка о националном законодавству и подаци о законским текстовима, посебно Француска), и стручно одабрана и ванредно корисна документација о међународним уговорима (општим, регионалним и биатералним), са објављеним текстовима у целини или делимично, затим приказ рада невладиних организација (посебно УН), како општих тако и регионалних, и приказ рада међународних и националних невладиних организација.

Библиографија, дата на крају Годишњака, обимна је по сакупљеном материјалу и веома корисна по начину излагања.

Сакупљена грађа и начин на који је она сребена скрећу пажњу на издавача овог Годишњака. Наиме, Институт за ваздухопловно и космичко право Mc Gill Универзитета у Монреалу, као познати светски центар за изучавање ваздухопловног и космичког права, налази се и ради у Монреалу, граду који се, захваљујући чињеници што се у њему налази седиште Међународне организације за цивилно ваздухопловство (ИКАО) и Међународног удружења за ваздушну саобраћај (ИАТА), постепено поистовећује са средиштем збивања у међународном цивилном ваздухопловству. Ова чињеница представља свакако један од објективних чинилаца који су допринели вредности Годишњака. Несумњиво да велика заслуга за изузетну вредност овог Годишњака припада и професору међународног приватног права, René H. Mankiewicz, главном уреднику Годишњака. Једина примедба која би се могла упутити издавачу у погледу времена изласка из штампе Годишњака (јер се он односи на 1965. годину, а изашао је из штампе 1967. године) и, стога, неизбежне неажурности у погледу нових чињеница до којих је дошло нарочито у развоју космичког права, верујемо да ће бити отклоњена скорим објављивањем нових свезака Годишњака. На тај начин, Годишњак би постао и неопходан приручник за интересованих стручњака, посебно оних који се баве ваздухопловним и космичким, односно шире, саобраћајним правом.

Др Вида Чок

Др Миливој Деспот: СУВЕРЕНИТЕТ У ПРОСТОРУ ИЗНАД ДРЖАВНЕ ТЕРИТОРИЈЕ, Издање Института за упоредно право, Београд 1966.

У овој монографији др Деспот је обрадио разна питања везана за суверенитет држава изнад њихове територије. Дајући у првом делу опште појмове суверенитета у том простору, писац даље обрађује разне теорије које су претходиле правном установљењу суверенитета у ваздушном простору, које је учињено Париским конвенцијом од 1919. године. Пошто је теорија суверенитета усвојена, писац нас упознаје на који на-

чин је то учињено у каснијим међународним конвенцијама (Ибероамеричкој, Панамеричкој и Чикашкој).

Други део монографије посвећен је правним проблемима наднавадушног простора. На јасан и прегледан начин др Деспот излаже разне теорије о правној природи наднавадушног простора, при чему износи и правне разлоге због којих би се извесна схватања могла прихватити или одбити. У посебном одељку писац нас упознаје докле се, до издања монографије, дошло у правном регулисању делатности у наднавадушном простору, при чему даје и оцену могућности примене „земаљског“ ваздухопловног права на наднавадушни простор, као и аналогију са поморским правом и Антарктиком.

Иако садржи и разматрања о суверенитету држава у ваздушном простору, тежиште овог дела је на проучавању правне проблематике наднавадушног простора, што је, по нашем мишљењу, сасвим оправдано учињено. Наднавадушни простор је област за коју се траже правна решења, а оваква студија у вези са тим може да помогне у изналажењу решења. С обзиром да је рад довршен пре усвајања од стране Генералне скупштине ОУН Уговора о начелима којима се регулишу активности држава на истраживању и коришћењу космоса, укључујући Месец и остала небеска тела (усвојен 19. XII 1966) и Споразума о спасавању астронаута, повратку астронаута и враћању предмета избачених у ванатмосферски простор (усвојен на XXII заседању 1968), разумљиво је да ту материју писац није могао обрадити, али ова два уговора треба имати у виду када се данас разматрају правни проблеми наднавадушног простора.

Изалагања др Деспота су врло језгровита, јасна и документована. С обзиром да немамо много радова из области ваздухопловног и космичког права, дело др Деспота нам је и због тога добро дошло.

Сматрамо да је сасвим умесна констатација у предговору ове монографије, који је написао академик М. Бартош, „да је ово дело озбиљан допринос нашој литератури космичког права“.

Др М. Јовановић

Др. Зденко Вајнер, МЕЂУНАРОДНА ПЛАЋАЊА, ОСИГУРАЊЕ ПЛАЋАЊА И ФИНАНСИРАЊЕ У ВАЋСКОЈ ТРГОВИНИ, „Савремена администрација“, Београд, 1965.

По замисли аутора, ова књига представља покушај да се питања међународног плаћања, финансирања у међународној трговини и осигурања међународних плаћања прикаже у систему, целовито, на основу њихове економске, правне и банкарско-техничке повезаности.

Рад је систематизован у три основна дела: Увод, I део, у коме се излажу појмови о акредитиву уопште и II део, у коме се излажу појмови о осталим инструментима и начинима међународних плаћања, осигурању плаћања и финансирању у спољнотрговинским пословима.

У Уводу аутор даје опште појмове о спољној трговини и платном промету са иностранством, истичући нарочито њихов економски вид и значај.

За савремено друштво карактеристична је међународна економска повезаност, која нужно произилази из међународне друштвене поделе рада. Индустриски развијене земље темеље свој економски раст на увозу сировина из неразвијених земаља. Нарочито САД и Западна Европа увозе продукте пољопривредне и рударске производње неразвијених земаља. Стога се аутархично затварање увек показује нерационалним, а подела рада на међународном плану као економска нужност.

Под појмом међународне трговине аутор подразумева промет робе који једна држава врши с другим државама. Овај процес карактерише